

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 39 hallituksen esityksestä maaseutuelinkeino-, porotalous- ja luontaiselinkeinolain muuttamisesta

Eduskunta on 1 päivänä joulukuuta 1994 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 311.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina nuorempi hallitussihteeri Sven Lindqvist ja neuvotteleva virkamies Eero Nordberg maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Arja Manner oikeusministeriöstä, rahoitusasiamies Antti Huhtamäki Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, johtokunnan sihteeri Tage Ginstrom Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, piiripäällikkö Seppo Heinonen Kymen maaseutuelinkeinopiiristä ja johtaja Matti Salojuuri Osuuspankkien Keskuspankista. Lisäksi Paliskuntain yhdistys ja Saamelaisvaltuuskunta ovat antaneet kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolain sekä porotalouslain ja luontaiselinkeinolain muutoksenhakusäännösten uudistamista ja muuttamista. Lisäksi esitys sisältää päätösten maksullisuutta koskevia säännöksiä.

Edellä mainittujen lakien muutoksenhakua koskevat säännökset on esityksessä ehdotettu säänneltäväksi lain tasolla. Asetuksen tasolla vielä esiintyvät muutoksenhakua koskevat kielit tultaisiin kumoamaan. Muutoksenhakukielit koskisivat vastedes vain harvoja tilanteita ja kieltojen sijasta esitetään pääsääntöisesti siirryttäväksi lakiin perustuvaan valituslupajärjestelmään.

Esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolaikiin lisättäväksi muutoksenhakua koskevat kattavat säännökset. Muutoksenhaun piiriin tulisivat myös maaseutuelinkeinoviranomaisten lainahakemuksista antamat, ratkaisun sisältävät lausunnot.

Valtion maksuperustelain sekä 1.1.1994 voimaan tulleen leimaverolain muutoksen johdosta

esitys sisältää myös päätösten maksullisuutta tarkentavat säännökset muutosesityksen kohteena oleviin lakeihin.

Maaseutuelinkeinolakiin sisältyvää luottolaitoksen määrittelyä ehdotetaan samalla muutettavaksi luottolaitostoimintaa koskevan lainsäädännön muutosten johdosta.

Lisäksi ehdotukseen sisältyy edellä mainittuja lakeja koskevia vähäisiä organisaatio- ja menettelytapamuutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Mietinnössään hallituksen esityksestä n:o 191/1992 vp maaseutuelinkeinohallintoa koskevaksi lainsäädännöksi (MmVM 18/1992 vp) valiokunta edellytti, että hallitus selvittää maatalousasioita koskeviin erityissäännöksiin sisältyvät valituskiellot ja ryhtyy toimenpiteisiin muutoksenhaun saattamiseksi kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Valiokunta piti tärkeänä, että valituslautakunnasta muodostettaisiin riippumaton toimielin, jolla olisi tuomioistuimeen verrattava asema.

Hallituksen esitykseen n:o 238 laiksi maaseutuelinkeinoiden valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta (valiokunnan mietintö MmVM 37) sisältyi ehdotus maaseutuelinkeinoiden valituslautakunnan muodostamisesta itsenäiseksi lainkäyttöviranomaiseksi. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain muutoksenhakua koskevat säännökset säänneltäväksi lain tasolla. Lisäksi asetuksen tasolla vielä esiintyvät muutoksenhakua koskevat kielit tultaisiin kumoamaan ja ne korvattaisiin lähinnä lakitasolle tulevilla valituslupasäännöksillä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka esityksessä ehdotetut säännökset laajentaisivatkin edellä todetun mukaisesti muutok-

senhakuoikeutta, esitykseen sisältyy toisaalta ehdotus valituslupajärjestelmään siirtymisestä avustusten myöntämistä koskevissa asioissa, joissa valitusoikeutta ei ole nykyisin rajoitettu. Tämän valituslupajärjestelmään siirtymisen mahdollistaa kuitenkin se, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan asemaa itsenäisenä lainkäyttöelimenä ollaan samanaikaisesti vahvistamassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksenhakulupia valituslautakunnan päätöksiin myönnetään käytännössä tältäkin osin riittävässä määrin, jotta oikeuskäytännön kannalta periaatteellisesti merkityksellisiin kysymyksiin saadaan ennakkopäätökset korkeimmalta hallinto-oikeudelta, joka käyttää ylintä tuomiovaltaa hallinto-oikeudellisissa valitusasioissa.

Valiokunta korostaa sitä, että esitys mahdollistaisi muutoksenhaun korkeimpaan hallinto-oikeuteen aina silloin, kun kyse olisi avustuksen takaisinperimisestä tai muusta puuttumisesta asianosaiselle jo myönnettyyn avustukseen. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettujen säännösten mukaan sitovasta lainalausunnosta olisi aina mahdollisuus valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan. Nykyisin lainalausunnosta, vaikka se sitookin osaltaan lainan myöntävää rahalaitosta, ei ole lainkaan valitusmahdollisuutta.

Ottaen huomioon lainalausuntojen suuren merkityksen lainanhakijoille valiokunta edellyttää, että tältä osin seurataan oikeusturvan toteutumista muutoksenhaussa ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin muutoksenhaun ulottamiseksi ylimässä asteessa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinolain 51 c §:ään lisättäväksi säännökset käsittelymaksun perimisestä. Ehdotettujen säännösten mukaan valituslautakunnan päätökset olisivat

maksullisia lukuun ottamatta maksuhelpotuksia koskevia päätöksiä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että käsittelymaksu perittäisiin siinäkin tapauksessa, että valitus on ollut aiheellinen. Valiokunta pitää tärkeänä, että niissä tapauksissa, joissa aiheellinen valitus on johtunut viranomaisen kiistattomasti virheellisestä laintulkinnasta, käsittelymaksu hyvitetäisiin muutoksenhakijalle siten, että vaatimukset oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta otettaisiin ainakin tältä osin huomioon.

Maaseutuelinkeinolain 29 §:ään lisättäväksi ehdotetun uuden 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkempia määräyksiä lainan lykkäyksen myöntämisestä ja hakemisesta. Säännös ei kuitenkaan koskisi valtionlainojen korkovapauden myöntämistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kyseessä olevien asioiden käsittelyjärjestys on kuitenkin sama, joten säännöksen tulisi mahdollistaa tarkempien määräysten antaminen sekä lainan lykkäyksen että valtionlainojen korkovapauden hakemisesta ja myöntämisestä. Valiokunta esittää asiaa koskevan muutoksen tekemistä ehdotettuun uuteen momenttiin.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä valiokunnan edellä esittämin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvät toinen ja kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki**maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 4 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, 31 §:n 2 momentti ja 42 §:n 2 momentti, sellaisena kuin näistä on 4 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta ja 31 §:n 2 momentti muutettuna 10 päivänä syyskuuta 1993 annetussa laissa (805/93), sekä

lisätään 29 §:ään siitä 10 päivänä syyskuuta 1993 (805/93) kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, 31 §:ään uusi 3 momentti, joilloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 49 §:ään uusi 4 momentti sekä uusi 51 a, 51 b, 51 c ja 59 d § seuraavasti:

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

29 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

koskeva hakemus on maa- ja metsätalousministeriön määräämissä tapauksissa ennen sen ratkaisemista tarkastettava maa- ja metsätalousministeriön määräämällä tavalla.

31, 42, 49, 51 a, 51 b, 51 c ja 59 d §

(Kuten hallituksen esityksessä)

— — — — —
Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa lakia ja asetusta tarkempia määräyksiä lykkäyksen ja valtionlainan korkovapauden myöntämisestä. Lainan lykkäystä ja valtionlainan korkovapautta

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari (osittain), jäsenet Järvi-

lahti, Kalli, Koistinen, Koski, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saario ja Saastamoinen sekä varajäsen Laakkonen.

